

VICENÇ VILLATORO

Una cua de Harry Potter

Molt sovint, els qui no tenen gaire simpatia per la cultura catalana la presenten com una flor d'hivernacle. És a dir, com una realitat més o menys esponerosa, però que només pot florir sota la protecció artificialiosa d'uns poders públics que hi juguin a favor o amb el reg abundant de les subvencions. La literatura, el rock, el cinema en llengua catalana s'han presentat, des d'aquests sectors molt influents en l'àmbit mediàtic fins i tot a Catalunya, com unes realitats fràgils, artificioses, sobreprotegides, com el producte d'una dèria de la Generalitat de Catalunya que els ha construït un hivernacle a mida, davant de la seva incapacitat de sobreviure a la intempèrie. Per contra, la cultura castellana seria una robusta i resistent flor d'intempèrie, capaç de viure, sobreviure i créixer esponerosament enmig de tots els vents, competitiva i forta en la intempèrie del mercat.

Contra aquesta concepció, es poden dir moltes coses. No ja de tipus ideològic, que també, sinó fins i tot com a estricta descripció. El mapa de les relacions entre les cultures i els hivernacles presenta uns quants matisos que val la pena enumerar.

1. El suposat hivernacle disposat pels poders públics per a la sobreprotecció de la cultura en llengua catalana no és gaire resistent ni càlid. Una legislació que no permet obligacions respecte al català —és a dir, sancions per qui no compleix— és un hivernacle legal escàs. Però tampoc l'hivernacle econòmic és extraordinàriament potent. La suposada sobreprotecció oficial del fenomen del rock català, que va ser presentat sempre com un rock subvencionat, no va existir mai. La Generalitat de Catalunya, posem per cas, es gasta tants diners en el llibre en castellà, per la via de les adquisicions per a les seves biblioteques, com per al llibre català, per la via del suport genèric. L'hivernacle no existeix o existeix molt poc.

2. La cultura en castellà no està a la intempèrie. Té un hivernacle més potent i més protector que la cultura catalana, tot

i que el costum ens el faci invisible. Certament, el castellà no té una llei de política lingüística a favor. No la necessita, té molt més: una constitució. L'aparell legal i polític a favor del castellà és immensament més potent. Però també l'hivernacle econòmic, el diner públic que circula al seu favor, de vegades, com deia, sense que es noti. El que comentava en el punt anterior: el que s'arriba a gastar —i que jo crec que està ben gastat— la Generalitat en llibre en castellà per a les biblioteques. No dic que s'ho hagi d'estalviar. Em queixo que el suport

“Perquè hi hagi doblatge en català cal que la gent vagi a les pel·lícules doblades en català, quan n'hi hagi”

genèric sigui vist com una sobreprotecció i aquesta política d'adquisicions no ho sigui.

3. La cultura catalana està tan ben dotada per sobreviure a la intempèrie com qualsevol de les cultures del món. És a dir, una mica, però no del tot. El que està mal dotada és per sobreviure a la intempèrie en competència amb d'altres cultures que estiguin en l'hivernacle. No és que les lleis del mercat ens vagin especialment en contra: ens van en contra si només se'ns apliquen a nosaltres. A nosaltres no ens fan tant mal les lleis del mercat com les lleis hostils de la política. La segmentació del nostre espai lingüístic, la desigualtat legal manifesta entre el català i el castellà, el compromís

de l'estat amb la llengua castellana, no són efectes d'unes lleis del mercat, sinó que són exactament al contrari, lleis polítiques per contrarestar les del mercat. Les lleis del mercat, per exemple, van a favor de la unitat de la llengua. Són les lleis de la política les que hi van en contra.

Les lleis del mercat van a favor del doblatge al català, en una zona del món on hi ha tradició de doblatge i doblar és imprescindible per tal de ser competitiu. Certament, doblar és un cost afegit per a les distribuïdores. Però un cost relativament petit. Les *majors* demanen només tres coses: poca regulació legal, tot el benefici econòmic possible i cap problema d'imatge. Jo crec que els podem convèncer plenament —encara que sigui pagant-los el doblatge durant un cert temps, perquè ho vegin clar— que doblant al català per pròpia voluntat tindran les tres coses.

La cultura catalana necessita, certament, una mica d'hivernacle. No pas més que les altres. Si no tingués ningú hivernacle al món, si la Constitució no parlés del castellà, si el Cervantes no es gastés el que es gasta, si les televisions públiques espanyoles no estiguessin tan compromeses amb la defensa ideològica i econòmica de la superioritat del castellà, en necessitaríem menys. Però, com diu molt bé l'amic Joan B. Culla, potser sí que és bo que hi hagi un desarmament universal de mites i de proteccions; però, hem de ser precisament nosaltres els primers? Necessitem l'hivernacle que ens han de posar les nostres institucions, proporcionat al que tenen els altres. Però dins d'aquest hivernacle, que no impedeix l'aplicació bàsica de les lleis del mercat, necessitem una altra cosa. Perquè hi hagi doblatge en català cal que la gent vagi, preferentment, a les pel·lícules doblades en català, quan n'hi hagi. Si no, perquè les *majors*, els distribuïdors i els exhibidors han de ser més militants per la llengua que el públic? Les lleis del mercat aniran a favor de la cultura catalana en la mesura que nosaltres anem, cada dia, a favor de la cultura catalana.